

SAHNALASHTIRISH FAOLIYATI VOSITASIDA BOLALARDA IJODIY QOBILIYATLARNI RIVOJLANTIRISH

Karimova Shoira Baxtiyarovna - Qoqon davlat universitet o'qituvchisi
Fozilova Muzayyanxon Nodir qizi- Qoqon davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida sahnalashtirish faoliyatining bolalar ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdagi o'rni va pedagogik ahamiyati keng yoritilgan. Unda qo'g'irchoq teatri, dramatisatsiya va rolli o'yinlar orqali bolalarning nutqi, tasavvuri, emotsional rivoji hamda ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, sahnalashtirish faoliyatini samarali tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari va usullari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Sahnalashtirish faoliyati, qo'g'irchoq teatri, ijodiy qobiliyat, aktyorlik mahorati, maktabgacha ta'lim, estetik tarbiya, dramatisatsiya, ijodiy tafakkur.

Abstract: This article highlights the role and pedagogical significance of staging activities in preschool education institutions for developing children's creative abilities. It analyzes issues related to enhancing children's speech, imagination, emotional development, and social skills through puppet theatre, dramatization, and role-playing games. In addition, the article outlines the pedagogical conditions and methods for effectively organizing staging activities.

Keywords: Staging activities, puppet theatre, creative abilities, acting skills, preschool education, aesthetic education, dramatization, creative thinking

Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni har tomonlama rivojlantirish, ularning ijodiy va intellektual salohiyatini oshirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Jamiyat taraqqiyoti shuni ko'rsatadiki, kelajak avlodning muvaffaqiyati ko'p jihatdan ularning ijodiy fikrlashi, mustaqil qaror qabul qila olishi va yangicha yondashuvlarga tayyorligi bilan belgilanadi. Shu sababli maktabgacha yosh davridayoq bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish zarur.

Sahnalashtirish faoliyati maktabgacha ta'lim tizimida bolalarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlovchi muhim pedagogik vositalardan biri sifatida e'tirof etiladi.

Ushbu faoliyat o'z mohiyatiga ko'ra badiiy, ijodiy va o'yin faoliyatining uyg'unlashuvidan iborat bo'lib, bolalarning tabiiy qiziqishlari va ehtiyojlariga mos keladi. Ayniqsa, teatr elementlariga asoslangan mashg'ulotlar bolalarda estetik didni shakllantirish, tasavvur doirasini kengaytirish va emotsional dunyoni boyitishda katta ahamiyat kasb etadi.

Qo'g'irchoq teatri sahnalashtirish faoliyatining eng samarali va keng tarqalgan shakllaridan biri hisoblanadi. U bolalar uchun tushunarli, qiziqarli va jonli bo'lganligi sababli ularning faol ishtirokini ta'minlaydi. Qo'g'irchoqlar yordamida sahnalashtirilgan ertaklar bolalarda hayotiy voqealarni obrazlar orqali anglash, yaxshilik va yomonlikni

farqlash, qahramonlarning xatti-harakatlariga baho berish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, qo‘g‘irchoq teatri bolalarning hissiy kechinmalarini uyg‘otadi, ularda hamdardlik, mehr-shafqat va adolat tuyg‘ularini rivojlantiradi.

Sahnalashtirish faoliyati davomida bolalar turli obrazlarga kirib, ularning nutqi, xatti-harakati va hissiyotlarini ifodalashga harakat qiladilar. Bu jarayon bolalarda aktyorlik qobiliyatining dastlabki elementlarini shakllantiradi. Bolalar mimika, pantomima, intonatsiya va harakatlar orqali obrazni jonlantirishni o‘rganadilar.

Bu esa ularning nutq madaniyatini rivojlantirish, so‘z boyligini oshirish va ifodali gapirish ko‘nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, sahnalashtirish faoliyati bolalarning tasavvur va fantaziyasini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Bola ertak mazmunini tushunish, obrazlarni tasavvur qilish va ularni sahnada gavdalantirish jarayonida ijodiy fikrlashni faol ravishda ishga soladi.

Bu esa bolalarda yangicha g‘oyalar yaratish, muammoli vaziyatlarga noodatiy yechim topish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlarini shakllantiradi.

Sahnalashtirish faoliyatining yana bir muhim jihati uning ijtimoiy ahamiyatidir.

Ushbu jarayonda bolalar jamoa bilan ishlash, o‘zaro hamkorlik qilish, rollarni taqsimlash va umumiy maqsad sari intilish ko‘nikmalarini egallaydilar. Bu esa ularda ijtimoiy moslashuv, muloqot madaniyati va jamoada o‘z o‘rnini topa olish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Ayniqsa, sahna jarayonida bolalar bir-birining fikrini tinglash, kelishuvga erishish va birgalikda natijaga erishish muhimligini anglab yetadilar.

Sahnalashtirish faoliyatini samarali tashkil etishda pedagogning roli beqiyosdir. Tarbiyachi bolalar uchun qulay va qiziqarli muhit yaratishi, ularning ijodiy faolligini qo‘llab-quvvatlashi va har bir bolaga individual yondashishi zarur.

Mashg‘ulotlarni tashkil etishda ertaklarni to‘g‘ri tanlash, rollarni adolatli taqsimlash va bolalarning qiziqishlariga mos faoliyatni yo‘lga qo‘yish muhim hisoblanadi. Shu bilan birga, o‘yin elementlaridan foydalanish, musiqiy bezaklar qo‘llash va sahna dekoratsiyalarini yaratish bolalarning faol ishtirokini yanada kuchaytiradi.

Bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishda sahnalashtirish faoliyati bilan bir qatorda amaliy ijodiy ishlar ham muhim o‘rin tutadi. Qo‘g‘irchoqlarni yasash, sahna bezaklarini tayyorlash, turli materiallardan foydalanib obrazlar yaratish jarayonida bolalar o‘z qo‘llari bilan ijod qilishni o‘rganadilar. Bu esa ularda mehnat ko‘nikmalari, estetik did va mustaqil ishlash malakalarini shakllantiradi.

Shuningdek, sahnalashtirish faoliyati bolalarning emotsional rivojiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Obrazga kirish orqali bola turli hissiyotlarni boshdan kechiradi, ularni anglaydi va ifodalaydi. Bu jarayon bolalarning emotsional-intellektual rivojlanishiga xizmat qiladi, ularda o‘z his-tuyg‘ularini boshqarish va boshqalarni tushunish qobiliyatini shakllantiradi.

Umuman olganda, sahnalashtirish faoliyati maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishning samarali va ko‘p qirrali vositasi hisoblanadi. U bolalarning nutqi, tafakkuri, tasavvuri, estetik didi hamda ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga kompleks ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois maktabgacha ta’lim tashkilotlarida sahnalashtirish faoliyatini keng joriy etish, uni tizimli ravishda tashkil etish va pedagogik jarayonning ajralmas qismiga aylantirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. “Ilk qadam” maktabgacha ta’lim muassasasining takomillashtirilgan Davlat o‘quv dasturi. – T.: YUNISEF, 2022.
2. Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning Davlat standarti // <https://lex.uz/docs/5179335>
- Qodirova F.R., Toshpo‘latova Sh.Q., Kayumova N.M., A’zamova M.N. 3.Maktabgacha pedagogika. – T.: Tafakkur, 2019.
3. Qodirova F.R. va boshqalar. Maktabgacha pedagogika. – T.: Fan va texnologiya, 2019.
4. Ilk qadam maktabgacha ta’lim tashkilotlarining takomillashtirilgan Davlat o‘quv dasturi T.: YUNISEF, 2022
5. Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning Davlat standarti // <https://lex.uz/docs/5179335?query>
6. Qodirova F.R., Toshpulatova Sh.Q., Kayumova N.M., A’zamova M.N. Maktabgacha pedagogika Darslik T.: Tafakkur nashriyoti, 2019
7. Qodirova F.R. Maktabgacha pedagogika T.: Fan va texnologiya, 2019
8. Karimova L. Bolalarda ijodiy rivojlanishning pedagogik asoslari T.: Fan, 2020